

SANANEN

TOIMITUSSIHTEERILTÄ

KUOLEMA AFRIKASSA, JOS TOINENKIN

hminen on yllättävän sopeutuvainen. Varsinkin lapsi.

Olin 12-vuotias vuonna 1977, kun kävin kertomassa Keravan keskuskoulun rehtorille, että lopetan koulun, koska perheemme muuttaa Afrikkaan. ”Hyvää matkaa”, rehtori toivotti. ”Kiitos samoin”, vastasin vahingossa.

Viikkoa myöhemmin DC10 laskeutui Nigerian silloiseen pääkaupunkiin Lagosiin. Kun astuin lentokoneesta ulos, kuuma ja kostea ilma löi kasvoille kuin märkä rätti. Luulin hehkun tulevan koneen moottoreista, mutta pian ymmärsin päätyneeni sademetsäilmastoon.

Asuimme kaksi vuotta Benin Cityssä, noin 300 kilometrin päässä Lagosista. Meillä oli ilmastoitu kivitalo, siivoaja Emmanuel, autonkuljettaja Godwin ja vartijoita. Osa vartijoista oli muslimeja. Ihmettelin, kun näin heidän palvovan Jumalaa pihalla.

”Rukoilijoiden edestä ei saa kulkea, kun heillä on otsa maassa”, isä opasti.

Isä rakensi muiden suomalaisten kanssa asuntoja paikalliselle varuskunnalle. Pikkusisko kävi englanninkielistä kerhoa, minä suomalaista seitsemän oppilaan koulua. Godwin vei minut aamulla halki kaupungin ja haki iltapäivällä pois. Äiti metsästi ruokatarvikkeita ja innostui punapippurista.

Kaikkeen tottui yllättävän nopeasti. Siihen, että torakat lensivät. Siihen, että vartijat hakkasivat käärmeitä ja myrkkyliskoja hengiltä macheteilla pihallamme. Siihenkin, että joulukinkku ilmestyi etupihalle kokonaisena sianruhana, jonka isä paloitteli viidakkoveitsellä itse.

Eräänä aamuna oli mielestämme harvinaisen koleaa, mutta kun katsoimme lämpömittaria, se näytti 27

celsiusta. Suomalaisia pidettiin vähän hulluina, koska olimme ainoita, jotka hakkasivat Benin Clubilla tennispalloa keskipäivän helteessä, jolloin kentille pääsi aina varaamatta aikaa.

Elämä oli erilaista, mutta yllättävän hyvin sopeuduin lähes kaikkeen.

Toki minua pelotti, kun sotilaat pysäyttivät koulumatkalla auton, äänkesivät kyytiin kivääreineen ja pakottivat Godwinin viemään heidät varuskuntaan. Tai kun partio pysäytti perheemme yöllä ulkonaliikkumiskiellon aikana ja ilmoitti etsivänsä tapetun heimopäällikön päätä. Muistan, kuinka he innostuivat, kun löysivät takakon- tista kopisevan pussin ja pettyivät, kun siellä oli vain perunoita.

Kerran näin koulumatkalla pikkupojan ruumiin kadun varressa. Hänen päänsä oli verilammikossa ja toinen jalka sojotti kangistuneena kohti taivasta. Kukaan ei pysähtynyt. Illalla isä selitti, että täällä apuun menevää voidaan syyttää kuolemasta.

Lomamatkalla Lagosiin huomasin valtatie laidassa kuolleen miehen. Viikon päästä, ruumis oli yhä paikallaan, vain entistä litistyneempänä. Hänen ylitseen oli ajettu niin monta kertaa.

Eräältä suomalaismieheltä tulehtui umpisuoli, ja hänet leikattiin Benin Cityn sairaalassa. Hän sai jäykkäkouristusbakteerin ja kuoli. ”Hän vastusti rokotuksia”, isä sanoi, ”mutta ei vastusta enää.”

Keski-Uusimaa-lehden lastenpals- talla julkaistu kirjeeni ”Terveiset Nigeriasta” kertoo ehkä parhaiten siitä, miten nopeasti lapsi alkaa pitää mitä tahansa normaalina:

”Täällä oli vähän aikaa sitten ryöstö. Kahteen suomalaisten taloon mur-

tauduttiin keskiyöllä ja vietiin radiot ja 1200 nairaa. Osa rosvoista on saatu kiinni ja tänään teloitettiin kaksi. Teloitus tulee telkkarista klo 6–7 välillä, mutta minä en pysty katsomaan sitä, koska meillä ei ole telkkaria.”

Paljon ehti sattua kahden vuoden aikana, mutta ehkä merkittävin oli saunailta suomalaisten luona Lagosissa. Isä antoi tyhjän hilseshampoopullon lemmikkiapinoille. Yksi apinoista puri pullon rikki ja sairastui. Minä rukoilin sen puolesta koko yön. Aamulla apina oli kuollut.

Siitä alkoi pitkä ja mutkikas tieni, joka lopulta päätyi elämään ilman uskoa yhteenkään Jumalaan.

Nigeria 1977-1979.
Risto K. ja Emmanuel.

